

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію
БЕЛІНА ВЛАДИСЛАВА СЕРГІЙОВИЧА
на тему «Вплив деглобалізаційних процесів
на фінансовий ринок України»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження Беліна Владислава Сергійовича є актуальним для сучасної економічної науки, оскільки розкриває важливу тему розвитку та функціонування фінансового ринку України під впливом процесів деглобалізації. Актуальність обраної теми обумовлена певними зрушеннями у світовому економічному середовищі, що характеризуються збільшенням впливу деглобалізаційних процесів, трансформацією традиційної структури фінансових ринків та зміщенням акцентів від глобальних процесів інтеграції до регіоналізації й національної економічної самодостатності. Упродовж останнього десятиліття тенденції до зниження відкритості світових ринків, зростання політики протекціонізму та зміни в інвестиційних потоках, а також геополітичні конфлікти, зокрема війна росії проти України, стали одними з основних каталізаторів, щодо процесів фінансової фрагментації.

Україна, як держава з відкритою економікою, що частковою інтегрована до світового фінансового простору, зазнає як позитивних, так і негативних впливів від трансформацій глобальних процесів. У контексті поглиблення економічної невизначеності, нестабільності зовнішнього фінансування та необхідності покращення національної фінансової стійкості, питання адаптації фінансового ринку України до нових глобальних реалій набуває важливого значення. Особливої актуальності дослідження набуває в умовах післявоєнного відновлення та курсу на європейську регіоналізацію, які потребують формування адаптивності, стійкості та диверсифікованої фінансової системи.

Відображення зростаючої уваги наукової спільноти до феномену деглобалізації, а також комплексне дослідження її впливу саме на фінансовий ринок України на сьогодні залишається недостатньо проаналізованим. Потребують подальшого теоретичного осмислення процеси глобальних шоків та інтеграція у фінансову систему України, специфіка їх впливу на окремі сектори (банківський, фондовий, небанківський) та визначення інституційних засобів нейтралізації ризиків. У цьому контексті важливим є наукове обґрунтування напрямів адаптації державної політики, що забезпечуватимуть стійкість та функціональну гнучкість фінансового ринку в умовах нової реальності світової економіки. Це підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Практичне значення результатів дослідження та зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами.

Дисертаційне дослідження Беліна Владислава Сергійовича виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри фінансових ринків та технологій

Державного податкового університету за темою «Державні запозичення в системі публічних фінансів» (номер державної реєстрації 0121U109588). У рамках реалізації даного наукового дослідження здобувач продемонстрував високий рівень теоретичної обізнаності та аналітичної підготовки, що дозволило комплексно та предметно проаналізувати вплив деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України. Значна увага в роботі приділена аналізу глобальних макроекономічних процесів, які відбуваються в умовах наростаючих геополітичних ризиків, порушення традиційних торговельних зв'язків, зростання протекціонізму та регіоналізації.

Практичне значення дисертації посилюється завдяки розробленим рекомендаціям, спрямованим на посилення стійкості фінансового ринку до глобальних потрясінь в межах інституційних покращень. Вони базуються на міжнародних практиках, зокрема на регуляторних моделях Європейського Союзу, інструментах розвитку внутрішніх ринків капіталу, практичному досвіді диверсифікації джерел фінансування, адаптованих до особливостей функціонування української економіки та фінансової системи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дослідження Беліна Владислава Сергійовича відзначається комплексним підходом до вивчення впливу деглобалізаційних процесів на трансформацію фінансового ринку України. Автором проаналізовано взаємозв'язки між глобальними макроекономічними тенденціями та внутрішніми змінами у фінансовому середовищі, зокрема щодо банківського сектору, функціонування ринків капіталу, боргових інструментів, регуляторного середовища та інституційної стабільності.

Достовірність та наукова визначеність отриманих результатів підтверджується застосуванням широкого кола методів дослідження, серед яких – економіко-статистичний аналіз, метод порівняльної оцінки. Автору вдалося довести наявність та дію специфічних зовнішніх чинників, через які деглобалізаційні впливи передаються до внутрішньої фінансової системи, з подальшим визначенням ступеня її вразливості та адаптивності.

Таким чином, сформульовані у дисертації наукові результати є логічно узгодженими та емпірично підтвердженими. Вони мають значення як для розвитку теоритичної складової функціонування фінансових ринків в умовах глобальної невизначеності, так і для практики державного регулювання у сфері публічних фінансів.

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційної роботи.

У дисертаційній роботі Беліна Владислава Сергійовича одержано наукові результати, які мають ознаки новизни та свідчать про вагомий внесок у розвиток фінансової науки в умовах трансформації глобального середовища.

Зокрема, слід відмітити такі результати *удосконалено*:

інструментарій аналізу впливу зовнішніх чинників на фінансовий ринок, який, на відміну від наявних підходів, включає індикатори деглобалізації та геоекономічної фрагментації. Це дозволяє більш точно оцінити вразливість фінансового ринку України до зовнішніх шоків і встановити його критичні залежності;

класифікаційні підходи до проявів деглобалізації у фінансовій сфері, зокрема шляхом виокремлення структурних та кон'юнктурних чинників, а також прямих і опосередкованих каналів впливу. Такий підхід забезпечує більш цілісне розуміння природи зовнішніх загроз і формування обґрунтованих регуляторних заходів;

аналіз впливу деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України, що передбачає визначення ключових каналів передання зовнішніх шоків – торговельно-економічного, інвестиційно-фінансового та валютного. Ідентифікація вузлових точок ризику дозволяє ефективніше застосовувати інструменти державного регулювання з метою забезпечення стійкості ринку;

понятійно-категоріальний апарат, зокрема через введення до наукового обігу терміна «геоекономічна фрагментація» як ознаки сучасного етапу світового розвитку, а також уточнення дефініцій «фінансова деглобалізація» і «стійкість фінансового ринку в умовах деглобалізації», що сприяє кращому методологічному осмисленню явища та підвищує точність наукового аналізу.

Набули подальшого розвитку:

науково-методичний підхід до оцінки рівня фінансової деглобалізації національної економіки, який базується на системі кількісних індикаторів, таких як частка іноземного капіталу у банківському секторі, співвідношення зовнішніх запозичень до ВВП, обсяг торгів українськими цінними паперами за кордоном. Такий підхід дозволяє кількісно визначати рівень автономності національного фінансового ринку;

принципи та пріоритети формування державної політики розвитку фінансового ринку, з урахуванням умов деглобалізації. Вони включають диверсифікацію джерел фінансування, посилення інституційної спроможності внутрішніх фінансових посередників, активізацію внутрішніх заощаджень та інвестицій. На відміну від традиційних підходів, ці пропозиції враховують нові виклики, зумовлені зміною світової фінансової архітектури;

практичні рекомендації щодо регіональної фінансової інтеграції України в європейський простір з одночасною активізацією внутрішнього фінансового потенціалу. Запропоновані механізми спрямовані на підтримку національних фінансових установ, залучення приватних інвестицій у процес повоєнного відновлення та підвищення довіри до фінансової системи в умовах зовнішньої нестабільності.

Таким чином, результати дисертаційної роботи є концептуально значущими, методологічно обґрунтованими та практично орієнтованими, що підтверджує наявність наукової новизни та прикладної цінності дослідження.

Практичне значення результатів дослідження.

Практична цінність дослідження Беліна Владислава Сергійовича полягає у наданні комплексу науково обґрунтованих, системних і прикладно-орієнтованих рекомендацій, спрямованих на посилення здатності фінансового ринку України адаптуватися до новітніх викликів глобальної економіки, зокрема тих, що виникають внаслідок наростання процесів деглобалізації.

Запропоновані в дисертації підходи та інструменти можуть бути використані на практиці у кількох ключових напрямках, а саме:

у сфері державного управління та регулювання – аналітичні напрацювання автора мають потенціал для застосування під час підготовки стратегічних документів економічної політики, зокрема щодо регулювання фінансового сектору в умовах зовнішньоекономічних шоків, геоекономічної нестабільності та посилення фрагментації світових фінансових потоків. Окремі теоретико-методологічні положення можуть бути інтегровані в процес оновлення нормативно-правової бази з метою підвищення стійкості фінансової системи України;

у контексті регіональної фінансової інтеграції України – дисертаційна робота надає аналітичну базу для формування політики інтеграції у фінансову архітектуру західного зразка. Пропозиції автора можуть бути використані при розробці національних програм із залучення приватного капіталу до процесів післявоєнної відбудови економіки, а також для підвищення привабливості внутрішнього фінансового середовища для довгострокових інвесторів.

у сфері вищої освіти та підготовки фахівців – окремі результати дослідження впроваджені в навчальний процес Державного податкового університету. Вони використовуються під час викладання дисциплін фінансово-економічного спрямування, що свідчить про методичну доцільність, наукову цінність і високу релевантність напрацьованих матеріалів для формування сучасних професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти;

у практичній діяльності установ фінансового сектору – окремі положення дисертаційної роботи вже були використані в діяльності таких організацій, як АТ «Ощадбанк» (філія Головного управління по м. Києву та Київській області) та ПрАТ СК «ВУСО». Це підтверджується відповідними довідками про впровадження, що засвідчує реальне прикладне застосування результатів дослідження у професійній практиці.

Отже, дисертаційне дослідження має не лише теоретичну вагу, а й прикладне значення для використання. Його результати можуть бути використані для підвищення ефективності функціонування фінансового ринку України в умовах нової глобальної економічної реальності, зокрема з урахуванням впливу деглобалізаційних процесів, та структурних трансформацій національної економіки.

Повнота викладу наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення, наукові результати та практичні рекомендації дисертації Беліна Владислава Сергійовича знайшли належне відображення в опублікованих працях, що свідчить про завершеність і апробованість дослідження. Зокрема, здобувачем опубліковано 4 наукові статті у фахових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України або до міжнародних наукометричних баз даних. Крім того, здобувач взяв участь у 12 наукових конференціях, зокрема міжнародного рівня, де здійснив апробацію результатів дослідження. Таким чином здобувач виконав всі вимоги щодо кількості та обсягу публікацій основного змісту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Структура і зміст дисертаційної роботи.

Структура дисертації є логічно сформованою, послідовною та повною

мірою відповідає поставленій меті й завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох змістовних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Така структура сприяє розкриттю наукової проблематики – від загальнотеоретичних положень до практичних рішень, спрямованих на удосконалення фінансової політики України в умовах деглобалізації.

Зміст дисертації повністю відповідає заявленій темі, охоплює широкий спектр актуальних теоретичних і прикладних аспектів, вирізняється високим рівнем наукової цілісності, внутрішньою логічною структурованістю та практичною орієнтованістю отриманих результатів.

Дотримання норм академічної доброчесності.

Автор дисертаційної роботи дотримується принципів та норм академічної доброчесності, що відображено при проведенні аналізу дисертації та наукових праць Беліна Владислава Сергійовича. Дисертаційна робота містить посилання на джерела інформації у випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, статистичних даних; відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права; відображає прагнення автора надати достовірну інформацію про результати власної наукової роботи. Вищезазначене дає підстави стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності у дисертації.

Зауваження до дисертації, що можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації.

Дисертація Беліна Владислава Сергійовича на тему «Вплив деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України» присвячена актуальній проблематиці, що відповідає сучасним тенденціям світової економіки.

Відзначаючи вагомий науковий доробок здобувача та позитивно оцінюючи дисертацію в цілому, необхідно звернути увагу на дискусійний характер деяких рекомендацій і положень.

1. Методологія дослідження, розкрита у підрозділах 2.1, 2.2 та 2.3, не забезпечує повної економічної обґрунтованості висновків. У дисертації зазначено використання порівняльно-правового аналізу та загального економічного аналізу, але відсутній опис конкретних кількісних методів (регресійних моделей, тощо). Це ускладнює перевірку та відтворення отриманих результатів.

2. Дослідження переважно зосереджене на інституційно-правовому контексті та регуляторних аспектах (підрозділи 2.3 та 3.2), але не в повній мірі розкриває такі ключові канали, як обсяги міжнародних інвестицій, динаміка банківського кредитування чи коливання обмінного курсу у відповідь на глобальні збурення. Без повнішого охоплення залишаються важливі питання щодо реальних економічних каналів впливу деглобалізації на українські фінанси. Тому варто було б ще детальніше висвітлити ці питання у підрозділах 2.2 та 3.1 дисертації.

3. У висновках дисертації простежується певна суперечливість між заявленою метою та рекомендаціями. Автор наголошує на посиленні внутрішніх бар'єрів задля зменшення негативних наслідків деглобалізації, але водночас рекомендує активне наближення України до європейських та світових фінансових стандартів. Така подвійність стратегічних орієнтирів потребує більш

детального пояснення.

4. В роботі присутні певні лексичні та орфографічні помилки.

Проте вказані вище зауваження та дискусійні положення суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Беліна Владислава Сергійовича та не знижують її наукової цінності.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам.

За змістом та якістю теоретико-методичних і практичних розробок дисертація Беліна Владислава Сергійовича «Вплив деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України» є завершеною самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, містить елементи новизни, має науково обґрунтовані результати та практичне значення. Зміст дисертації відповідає обраній темі дослідження та профілю спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Мета дисертаційної роботи досягнута, завдання виконані повністю. Анотація та опубліковані автором наукові праці відповідають змісту дисертації, відображають суть основних наукових здобутків і отриманих результатів.

Дисертація Беліна Владислава Сергійовича на тему «Вплив деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України» за своїм змістом та фаховим спрямуванням відповідає Вимогам щодо оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. №40, а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії передбаченим, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44.

Враховуючи високий науковий рівень дисертації, новизну і практичну значущість представлених результатів дослідження, можна зробити висновок, що дисертація «Вплив деглобалізаційних процесів на фінансовий ринок України» відповідає встановленим вимогам, а здобувач Белін Владислав Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри
фінансових ринків і технологій
Державного податкового університету,
м. Ірпінь

Людмила Діденко

